

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

IV. De Acquisitione Proprietatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

electionis confirmationem in beneficio, ad rei nobis venditæ traditionem agimus. Petitorium nuncupetur à Maranta & Valensi n. 1. & 2. cit.

ARTICULUS IV.

De Acquisitione Proprietatis.

SUMMARIUM.

49. Jure Gentium Dominium acquiritur I. Nativitate.
 50. II. Captivitate rerum,
 51. Et personarum in bello justo.
 52. III. Venatione, Aucupio, Piscatione.
 53. Fera, etiam ab alio vulnerata, est capientis.
 54. Saltem in dubio, an ea vulnerata,
 55. Vel illaqueata sit evasura:
 56. Presertim, si à fundi domino eximatur.
 57. Contra prohibitionem feram in viuario,
 58. (Non in loco publico) capiens, tenetur ad restitutionem,
 59. IV. Inventione rei, qua nullius,
 60. Aut à domino pro derelicta habitata fuit.
 61. Bona vacantia Fisco:
 62. Thesaurus lititis modis in proprio,
 63. Vel in publico fundo repertus inventoris:
 64. In alieno ferè eidem & fundi domino:
 65. Aliquando huic soli:
 66. Illicitis modis inventus, saltem ex parte, Fisco cedit.
 67. Hodie in loco prophano repertum thesaurum,
 68. Metallifodinam &c. ex parte sibi vindicat Princeps.

69. V. Alluvione fluminis, latens incrementum,
 70. (Non partem terra detractam prædio adjicientis.
 71. VI. Insula natiuitate: qua proximiori,
 72. Et aliquando utrique fluminis-ripe cedit.
 73. VII. Accessione alvei à flumine derelicti.
 74. VIII. Specificazione.
 75. IX. Confusione,
 76. X. Permixtione,
 77. XI. Intextura,
 78. XII. Scriptione,
 79. XIII. Pessione.
 80. XIV. Edificatione.
 81. XV. Implantatione,
 82. XVI. Fructuum perceptione.
 83. XVII. Traditione.
 84. Jure Civili & Canonico prodicti acquirendi modi.

Proprietatem strictius acceptam, si 49. ve dominium comparandi modi, alii à Gentium vetustiori & Naturali proximo; alii à Civili & recentiori Jure descendunt, §. Singulorum 11. *Instit. de Rev. divis. Gl. 1. pr. ff. de Acquir. dom. Jure Gentium*, quò rerum, Jure Naturali communium, *can. Jus Naturale 7. dist. 1.* dominia distincta sunt, *l. Ex hoc jure 5. ff. de J. & J.* introducti illius acquirendi modi præcipui sunt
 Primò, Nativitas seu procreatio animalium, §. *Item ea, qua 9. Instit. de Rev. divis.* cum, quæ ex animalibus dominio nostro subjectis nascuntur, Jure Naturali nobis acquirantur, §. *cit. Gl. Item 5. §. 2. ff. de R. V.* uti etiam partus ancillæ; cum, qui ex ista etiam à patre libero procreatus est, ejusdem, cujus mater, domini servituti sit subjectus, §. *Servi 4. Instit. de Jure person.* quia partus
 B b ; ventrem

ventrem sequitur, *l. Partum 7. C. de R. V. & s. Unico, de Natia ex lib. ventr.* ut, cui venter sive mater, ei partus quoque subdatur; partus enim quasi pars ventris, & foetus portio viscerum matris est; ut, ejus venter, necesse sit, ejus etiam partum esse; quia pars aliò, quàm totum, & partus aliò, quàm venter Jure quoad conditionem censerì non debet, Harprecht & Manzius *in §. Item cit. uterque n. 2.*

50. Secundò, Captivitas sive occupatio: quò modò rerum & personarum justò bellò captarum dominium acquiritur, §. *Item ea, 17. Instit. de Rer. divis. & l. Hostes 24. ff. de Captiv. & postlim. Rerum* inquam, non solum, quæ, nisi sint valde pretiosæ, ut immobilibus æquiparentur, capientium etiam privatorum & gregariorum militum statim fiunt, ut eas apprehenderint, §. *cit & l. Naturalem 5. §. fin. ff. de Acquir. dom.* sed immobilium quoque, ut sunt provinciæ, civitates, prædicia, prædia, fundi &c. quæ acquiruntur Principi vel Reipublicæ, cujus auspiciis & autoritate bellum geritur, *l. Divus 31. ff. de Jure fisci.* A devictis tamen & expulsis victoribus recuperata ad priores dominos redire, nec publicari, aut prædæ loco cedere debent, *l. Captivus 20. §. 1. ff. de Captiv. & postlim. Personarum dixi;* quia istæ capientium servituti subijciuntur, §. *Item ea cit.* Neque id injuriâ; cum enim justò bellò capti vitæ & omnibus bonis privari poterint, multò magis servati privari poterant libertate & victorum obsequiis addici; cum ita vitæ, omnium, quæ accidere homini possunt, maximæ jacturæ minoris boni privatio surrogetur, Covarruvias *in Reg. Peccatum, p. 2. §. 11. n. 6. & Lessius Lib. 2. de J. & J. cap. 4. n. 12.*

Dixi, *justò;* quia injustò bellò, à quibuscunque, etiam Christianis, illatò capti, Turcæ quoque ac Sarraceni, servituti

ti nequaquam addicendi, sed sine lytrò dimittendi forent. Quin Christiani etiam Hæretici, justò bello à Christianis capti, ex antiqua & generali consuetudine non fiunt capientis; sed per solutò redemptionis lytrò ad suos liberè redire permittuntur, Zoësius *in ff. de Captiv. & postlim. n. 11. & Haunold. Tom. 1. de J. & J. Tract. 5. n. 46. & 48.*

Tertiò, Venatio, Piscatio, & Aucupium, quibus fætæ, bestiæ, volucres, pisces & omnia animalia ferè, quæ terræ, mari, cœlò nascuntur & nullius sunt, capiuntur: & sive in proprio, sive in aliè no fundo capta fuerint, statim esse incipiunt capientis, §. *Fera 12. Instit. de Rer. divis. & l. Quod enim 3. §. 1. ff. de Adquir. rer. dom.* Fera, inquam, ut sunt aprì, cervi, vulpes, lepores, perdicæ, pisces; quia animalia naturâ mansueta, ut equi, oves, boves, porci, gallinæ, anseres domestici, occupanti haud cedunt: uti & quæ hominum industriâ circuntur, ut vg. accipitres, falcones; nam etiam hæc, perinde ut mansueta aut ferà animalia capta & custodiâ detenta, dominum manent, donec ab ipso ita recedant; ut tamen neq; ad ipsum sponte reversura, neq; à domino comprehendenda, spes sit. Ea autem, quæ sic aufugerunt, naturalem libertatem censentur recuperasse; ut instar ferorum animalium denuo fiant primò occupantis, §. *Fera cit. V. Cum verò.* Hæc certa.

Dubium autem est, cujus sit fera ab uno no vulnerata, ab alio capta. In quo Covarruvias *cit. p. §. 8. n. 13. & aliorum consuetudinis sensus, imò Jure decisum est, eam esse capientis, §. Illud 13. Instit. de Rer. divis. & l. Naturalem 5. §. 1. V. Plerique, ff. de Acquir. rer. dom.* ubi hujus decisionis ea ratio redditur; quia multa accidere possunt & solent, ut à vulnerante non capiatur. Unde argumentò à contrario dicitò inferitur, illam huic acquiri, si ita vulnerata

vulnerata sit; ut hic eam persequens cer-
tò sit capturus. Ratio est partim; quia
fera, vulnerata moraliter se habet instar
feræ, laqueo vel aliò instrumetò appre-
hensæ: partim verò; quia, licet sola vul-
neratione ante apprehensionem feræ do-
minium nondum sit comparatum, para-
tum tamen videtur jus; ne ejus acqui-
sitiò impediatur.

54. In dubio tamen, an ab
istò apprehendenda fuerit, melior est con-
ditio capientis; quia fera naturalem li-
bertatem nondum amisisse censetur, arg.
*l. Naturalem cit. pr. Molina Tract. cit. disp. 42. n. 1. & Palao Tract. 13. disp. U-
nica p. 12. n. 5.* partem tamen aliquam
adjudicantes vulnerant, si ab istò illatum
vulnus causa fuit; ut ab alio apprehen-
deretur.

55. Eadem ferè ratio est feræ reti conclu-
sæ, laqueo, vel alio instrumetò, ab absen-
teposito, captæ. Non desunt tamen DD.
qui eam adjudicent eximenti; quòd, ut
cæteræ res, quæ nullius sunt, feræ quo-
que cedant primò occupanti: occupatio
autem fiat per apprehensionem factam ab
eximente, non à ponente laqueum. Ve-
rùm, esto, hoc ita sit casu, quò fera lu-
clando se extricare & evadere potuit:
casu tamen, quo ita irretita aut illaquea-
ta est, ut se eximere non posse judicetur,
laqueum aut rete ponenti eam cedere,
magis congruit rationi Naturali; cum
ab istò per laqueum aut rete jam appre-
hensa & occupata, eique per hæc instru-
menta naturalis libertas jam adempta vi-
deatur. Eidem illa attribuitur, *l. Laqueum § 5. ff. de Acquir. rer. dom.* ubi aper-
laqueum ponentis esse dicitur, si in ejus
pervenit potestatem; in hanc enim jam
pervenit apprehensa per laqueum, aut a-
liud instrumentum, ut evadere non possit,
Zoesius *in ff. ad eandem Rubr. n. 10.*

65. Casu tamen, quò laqueus aut rete,
non in publico, aut privato proprio, sed

in alieno fundo, invito aut ignorante
stius domino, posita essent, ab istò exem-
ptam feram, quantumcunque illaqueatam
aut irretitam, eximenti acquiri, *ex l. La-
queum cit.* desumit Bruneman. *ibi num. 1.*
& communi, absque omni scrupulo ob-
servatâ, praxi firmat. *cit. Haunold. Tract. 5. n. 69.*

Dubium deinde est de dominio fe-
ræ, contra justam Principis prohibitio-
nem captæ. Non quidem in vivariis, seu
locis, quibus feræ ita conclusæ sunt; ut
extra ea liberè nequeant vagari: &
cum liber, sine magna difficultate capi
possint; hæ enim ferè instar avicularum,
per cubiculum nostrum volitantium, sunt
concludentis, *l. Possideri 3. §. 14. ff. de
Acquir. possess.* Sed in sylva, lacu, aut flu-
mine publico. Quarum dominium ca-
pienti cedere, cum Covarruvia *cit. p. 2.
§. 8. n. 2. Zoesio in ff. l. cit. n. 14.* & aliis
docet *cit. Haunold. n. 78.* quòd in iis
captæ feræ aut pisces, cum naturalem li-
bertatem habeant, nullius sint; ac proin-
de Jure Gentium fiant occupantis, præ-
sertim cum Principes, venationem in iis
prohibentes, feræ occupatæ dominium
non adimant; neque, ut hoc capienti ad-
imant, sit consultum: sed acquiescant
poenis, quas suæ prohibitionis transgres-
soribus decreverunt. Excipiendus ta-
men est casus, quò in aliqua sylva aut la-
cu venandi aut piscandi jus particulare
justò titulò soli Principi esset quæsitum;
hoc enim casu alii feræ aut pisces in eo
capientes non solum tanquam ejus prohi-
bitionis transgressores contra obedienti-
am, sed etiam contra justitiam delinque-
rent & obligarentur ad restitutionem: non
quidem ipsarum ferarum aut piscium;
cum hi in ejus dominio non fuerint: sed
damni, quod ex ejusmodi injusta vena-
tione, ipsius jus minus æstimabile red-
dente, est passus, ut post *cit. Haunold.
n. 78.*

n. 78. Palao p. 14. num. 4. rectè advertit Prænobilis & Magnificus D. Collega Dominicus Bassus *Semicent. Controvers. 4. num. 12.*

59. Quartò, Inventio sive occupatio rerum in animatarum, quæ nullius: & duplicis generis sunt; quædam enim nullius unquam fuerunt; aliæ alicujus quidem fuerunt, sed esse desierunt. Quarum illæ, v.g. Lapilli aut gemæ in litore maris repertæ, sunt inventoris, eas primò & animò ut suas habendi occupantis, §. *Item Lapilli 18. Instit. de Res. divis. Occupantis*, inquam; inveniendò enim rem aliquam acquirit non is, qui eam vidit, sed qui apprehendit eo modo, quo res apprehendi solet. §. 1. §. 1. ff. de *Acquir. possess.* Unde, si duorum simul ambulantium gemmam alter prior videret, alter prior apprehenderet, eam huic adjudicandam, ex Card. de Lugo advertit *cit. Haunold. n. 2.* Istæ etiam sive, quæ alicujus fuerunt, sed esse desierunt, tanquam derelictæ etiam cedunt primò & eodem animò occupanti, §. *Hoc amplius 46. §. 5. Qua ratione 47. Instit. Rubr. cit.*

60. Ut autem pro derelicta reshabeatur, non sufficit, quòd abijciatur, sed insuper exigitur, ut abijciens eam suam esse nolit, §. *Si quis 7. ff. pro Derelicto.* Unde, quæ urgente tempestatis vi quis jacat in mare, derelictis regulariter non accensentur; cum ille, si periculum aliter effugere posset, ea in mare non projiceret, & projecta optet ad se reverti, §. *fin. Instit. de Res. divis. l. Interdum 21. §. 1. ff. de Acquir. poss.* Neque etiam sufficit; quòd res, si non eriperetur, certò esset peritura; quia non hoc ipsò dominus se abdicavit ejus dominio: sed vult, ut erepta sibi restituatur, §. *Pomponius 44. ff. de Acquir. rer. dom.* Sed accedere debet animus, quò dominus, eam derelinquens,

suam esse nolit: qui non præsumitur, §. *l. 1. §. 1. ff. ad L. Rbod. de jactu*: nisi res ad eum statum veniat; ut ejus recuperatio domino, vel ejus restitutio occupanti propter nimiam distantiam, ignorantiam &c. moraliter impossibilis sit, *cit. Card. de Lugo & Haunold. n. 7.*

Excipienda sunt bona vacantia, hæc est, relicta à defuncto intestato, & non habente hæredem legitimum; hæc enim sisco cedunt, §. 1. §. 2. ff. de *Jure sisci l. Vacantia 4. C. de Bonis vac. &c.* si fuerunt peregrini, sine hærede decedentis in hospitali, per Episcopum loci, in quo decessit, in pauperes eroganda, vel aliis piis causis applicanda sunt, *Aurb. Omnes, C. Communia, de Success. nisi hospitali privilegio competat jus succedendi, cit. Covarruv. p. 2. §. 1. n. 3. & Molina disp. 31 n. 5. §. 6.*

Rebus, quæ cedunt inventori primò occupanti, accensetur Thesaurus, sive pecunia, vel alia res mobilis, cujus ab ignorantis dominis antiquitus deposita dominus ignoratur, §. *Nunquam 31. §. 1. ff. de Acquir. rer. dom.* qui, spectatò præcisè Naturali Jure, sive in proprio, sive in alieno fundo & quomodocunque inventus, ut aliæ res dominò carentes, cedit occupanti, §. *cit.* Civili autem spectatò multùm refert, quibus viis seu mediis sit inventus; in suo enim & licitis mediis inventus totus cedit inventori, §. *Thesauros 39. Instit. de Res. divis.* etiam si iste fundum emerit sciens, in eo thesaurum latere; & propter eum non auvertit pretium, ut ex Parabola Evangelica *Matth. cap. 13. n. 44.* desumitur & cum S. *Thoma 2. 2. q. 66. art. 5.* docent *Navarrus Manual. cap. 17. n. 175. & cit. Molina disp. 66. n. 4.* Ratio est; quia fundi prior dominus non fuit dominus thesauri latentis; cum ille fundi neque pars, neque fructus sit, §. *cit.*

ſit, Fachineus *Controverſ. Lib. 2. cap. 20.*
& aliis DD. relatis, Harprecht *in h. cit. n.*
11. qui tamen huic ſtricto Juri in praxi
Æquitatem præferri, & theſaurum inter
emptorem & venditorem dividi mallet
cum Connano *Lib. 3. Comment. cap. 4.*
num. 4.

63. Eidem inventori totus cedit ita re-
pctus in loco publico, cujus ſpeciale do-
minium eſt nullius: ut in flumine, platea,
via. Si verò illius loci ſpeciale dominium
ſpectet ad ſiſcum vel civitatem, ut v.g. ſyl-

64. va, paſcua vel etiam ad aliquem privatũ, in
eo caſu & ſine ſerutandi animo inventus,
æqualibus partibus dividendus eſt inter
loci dominũ & inventorem, *l. Unica*
C. de Theſauria: cujus diſpoſitionem in
conſcientia & ante omnem ſententiam
obligare, cum Navarro *cit. n. 175.* vo-
lunt *cit. Molina n. 2.* & Leſſius *cap. 5.*

65. n. 57. Non caſu, ſed datã operã in fun-
do alieno ſine domini conſenſu, imò et-
iam cum iſto, quaſitus & inventus, ſal-
tem poſt ſententiam condemnatoriam,
totus cedit domiño fondi, ut ex *cit. l. U-*
nica verbis; imò nec volentibus, junctis,
quæ paulo poſt ſubjiciuntur, verbis, *Quod-*
ſi præter hujus Legiſ. Ec. cum Petr. Barbo-
ſa *in l. Divorſio 7. §. Si fundum 12. ff. Solut.*
marim. n. 40. eruditè colligunt Perez *in*
C. de Theſauria n. 2. Bruneman *in l. Unica*
cit. n. 3. & cit. Haunold. n. 11. Quod ab
Imp. ita conſtitutum eſt; ut coërceretur
vanitas & cupiditas hominum, alienis in-
ſidiantium; & præſcinderetur anſa effo-
diendi agros & occulta loca perſerutandi.

In loco Sacro vel Religioſo repertus
ad quem de Jure ſpectet, maxima quidem
inter DD. & à multis omnino delperata
reſolutionis: ſed jam non magnæ utili-
tatis controverſa eſt; cum enim hodie
nullus locus Sacer aut Religioſus ſit, cu-
jus particulare dominium ad Prælatum,
vel potiùs ad ipſam Eccleſiam, Monaſte-

rium &c. non ſpectet, idem Juri erit de
theſauro in tali loco, & in privati alicu-
jus fundo, caſu, vel datã operã invento, ut
cum *cit. Navarro* & aliis advertunt iidem
Molina diſp. 56. n. 5. & *Haunold. n. 17.*

Demum modis illicitis, v.g. arte Magica, in proprio inventus totus cedit fiſco: 66.
in alieno autẽ fundo repertus, per ſenten-
tiam eidem adjudicatur quoad eam ſo-
lum partem, quæ, ſi theſaurus caſu ibi re-
pertus eſſet, ad inventorem pertineret;
quoad alteram verò cedit fundi domino,
qui in culpa non fuit; ne, ſi hoc etiam
caſu fiſco totus addiceretur, propter ali-
enam culpam portione ſua privaretur,
contra textum, *c. Quoſvrit 2. de Liis, quæ*
à majori & l. Sancimus 22. C. de Panis
Rebellus de Obligat. Juſt. Lib. 1. q. 15.
f. 2. n. 14. & *Haunold. cit. n. 11.*

Sed, hecſi de rebus inventis hæc Ju- 67.
re conſtituta ſint, hodiernis tamen mo-
ribus theſauros, etiam licitis viis, ubi-
cunque demum, in locis ſaltem prophā-
nis inventos, in plerisque Europæ provin-
ciis, vel integros vel ex parte ſibi vendicant
Principes Jure Regalium: quibus etiam
dudum aſſerta ab his ſunt pretioſa con-
chilia & gemmæ, quæ in marium & flu-
minum litoribus reperiuntur, Covarr. *in*
Reg. Peccatum p. 3. §. 2. n. 4. *Molina cit.*
diſp. 56. n. 10. in fine & *Perez l. cit. n. 4.* 68.
Simili modò, licet Jure Gentium ſpecta-
tò, auri, argenti, aliorũque metallorum
& mineralium venæ non minùs, quàm
eretæ aut lapidum fodinæ, fontiumque
ſcaturigines ad dominum fundi, tanquam
illius fructus vel pars, pertineant, *l. Fru-*
ctus 7. §. 13. & 14. Gl. Si fundus 8. ff. So-
luto marr. modernò tamen plurium Re-
gnorum Jure & uſu, ex toto, aut mag-
na ex parte Reipublicæ vel Principi ad
ſumptus & onera publica ſuppòrtanda ce-
dunt, *cit. Molina diſp. 54. n. 1.* & *Haun-*
old. n. 4.

Co

Quintò

69. Quintò, Alluvio sive incrementum latens, quò decurrens flumen paulatim & quasi latenter aliquid fundo accessorie adijcit; ut, quantum isti quolibet momento accesserit, intelligi non possit, §. *Præterea 20. Instit. de Rev. divis. §. l. Aded §. 1. ff. de Acquir. rer. dom.* quod enim ita alicui prædio adijcitur, istius domino acquiritur, l. 1. C. de Alluvionibus &c. & eodem jure, quò ipsum prædium censetur ob accessione; cum id, quod adijcitur fundo, istius accessio & pars: accessorium autem sui principalis & totius naturam pars sequatur; ut, cujus principale vel totum, ejus accessorium quoq; vel pars sit, §. *Si amen 26. Instit. de Rev. divis. l. In rem 23. §. 1. ff. de R. V. §. l. Quidquid 27. ff. de Acquir. rer. dom.* Harprecht & Manzius in §. cit. n. 3.

Aliter res se habet, cum fluminis impetu uni prædio detracta notabilis pars terræ adijcitur alteri; hujus enim perinde, ut trabium, lignorum &c. ejusdem fluminis vi ex uno in aliud prædium translocatorum, dominium priori domino remanet, §. *Quod si vis 21. Instit. de Rev. divis. §. l. Aded cit. §. 2.* cum enim hujusmodi terræ pars in alterum fundum delata non, ut alluvio, latens, sed patens incrementum sit, alteri fundo non insensibiliter accedit, ab eoque separata manet; ut ejus accessorium & pars intelligi non possit, cit. Harprecht & Manz in §. *Quod si cit. n. 2.* rectè excipientes casum, quò superiori prædio avulla pars ab istius domino pro derelicta habetur; ut cedat occupanti: & quò inferioris prædii fundo perfectè coaluit & quas illa fortè seculum traxit, arbores in isto egerunt radices; ut solo cessisse & jure accessionis sive, ut loquuntur, Irradicationis istius pars effecta videatur, §. cit. *V. Pland.*

70. Neque huic exceptioni obstat, l. *Idem §. 3. ff. de R. V.* fati difficilis textus, *De arbore, qua in alienum agrum*

*translata coaluit & radices immisit, Papyrus & Nerva utilem in rem actionem dabant, non obscurò argumentò domini, remanentis penes dominum priorem. Verùm, quia Ulpianus l. cit. Vari & Nerva VV. JCT.^m sententiam solummodo refert præter morem suum, quò aliorum sententias referens eas approbare vel rejicere solet, meliores præsertim RR. JCT. plerique cum Glossa ibi, verba, Sed nos non damus, subintelligenda volunt; ut adeò nostra de ejusmodi arbore ex *Pers. cit. de sumpta sententia §. 3. cit. ad mentem RR.* intellectu, potius roboretur, quam evertatur, Haunold, cit. *Tract. §. n. 94.**

Sextò, Insula nata in flumine, alveo locum aliquem sicum relinquente; quæ cedit ripæ, cui est proximior, Communis autem utrique parti ipsarum est, si mediam partem fluminis obtineat, §. *Insula 22. Instit. de Rev. divis. §. l. Aded cit. §. 3.* cujus decisionis sensus vejiore est, insulam, si ripæ v.g. dextræ propior tota sit, ut nulla ejus notabilis pars ultra fluminis medietatem porrigatur, totam ad dextram: si verò ejus dimidia aut notabilis pars sinistra ripæ vicinior sit, eam partem ad hanc ripam pertinere, ejusque domino cedere. Ratio est; quia nata esse videtur ex partibus decerptis, ex ripa viciniori: aut ex utraque, si æquè vicina est utrique, Harprecht in §. cit. n. 6. & Manz. n. 18.

Aliud quidem, & insulam non prædiis vicinis cedere, sed publicam esse, in terminis tradere Labeo videtur, l. *Epistulam 65. §. fin. ff. de Acquir. rer. dom.* Sed aliter res se habet; quia §. cit. ut cum antecedentibus concordet, dicendum est, agi de insula non firma: sed ea, quæ vitugultis aliâque materia levi sustinetur, locoque non cohareret, sed moveretur & natar: de qua l. cit. §. 2. agi ceptum est, hac enim quodammodo publica est, perinde ut ipsum

et ipſum flumen; *cit.* Manz. n. 26. & Haunold. n. 99. Dixi autem, *In flumine*; quia, in mari nata, cedit primò occupanti, §. *Inſula* *cit.* quia, ut habet textus, nullius eſſe creditur perinde, ut ipſum mare, iſtiuſque litora & arena, quæ mari ſubeſt, *cit.* Manz. n. 3. & 4.

73. Septimò, Accessio alvei, à flumine omnino derelicti; hic enim propè ripam prædia poſſidentibus pro modo latitudinis cuiuſque agri, quæ prope ripam eſt, cedit; quod iſ tantum detractus Jure præſumatur, §. *Quod ſi naturali* 23. *Inſtit. ibid.* & l. *Aded* *cit.* §. 5. eſt totius agri inundati fundus, recedentibus aquis, quæ maneat, cuius fuit. Ratio diverſitatis eſt; quia per inundationem immutata non cenſetur forma fundi, ſicut per alvei inductionem; cum illa, non hæc ſtabilis & diuturna, ſed brevi tempore fit duratura. Unde, licet per alvei inductionem, non tamen per inundationem fundus privatus definit, nec incipit eſſe, *cit.* Haunold, n. 101.

74. Octavò, Specificatio ſive introductio formæ moraliter novæ in materiam alienam; ut ad antiquam ſpeciem redire non cenſetur poſſe: ſicut accidit, cum ex alienis uvis vinum, ex vino & melle muſum, ex hordeo & lupuio cereviſia, ex frumento farina, ex iſta panis, ex variis medicamentis ſimplicibus pharmacum & emplaftrum, ex lana veſtis, ex ligno ſtatua, ſubſellia, ſcapa &c. ſunt, §. *Cum ex aliena* 25. *Inſtit. ibid.* & l. *Aded* *cit.* §. 7. Si enim ad antiquam ſpeciem & eandem materiam reduci poſſent: ut, cum ex alieno auro vas aut ſtatua conflatur: vel antiqua ſpecies ſolum accidentaliter mutatur, ut, cum frumenti grana excutiuntur ex ſpiciis, vel lana tingitur, auri frumenti, lanæ idem dominus maneret, qui ante conflationem, excuſionem, tinctionem fuit. *text. cit.* & l. *Sed in me* 26.

§. *ſin. ff. Ad exhibendum.* Caſu etiam, quò alienæ materiæ forma moraliter mutatur; ut in commercio humano nova ſpecies cenſetur, & ad antiquam formam redire non poſſit, multum refert, an nova ſpecies malâ vel bonâ fide ſit facta; malâ enim, hoc eſt, à ſciente, materiam eſſe alienam, facta nova ſpecies manet ejus, cuius materia fuit, l. *De eo* 12. §. 3. *ff. Ad exhib.* quia malâ fide & lucri faciendi cauſâ rein alienam contrectans & immutans facit furtum, *pr. Inſt. de Oblig. ex delictis*; furtum autem domini acquirendi juſtus modus non eſt. Bonâ autem fide & ab ignorantibus, quòd aliena ſit, facta cedit ſpecificanti, §. *Cum ex aliena* & §. 7. *cit.* qui tamen priori domino præſtare debet materiæ æſtimationem, arg. l. *In rem* 23. §. 5. *ff. de R. V.* ne cum aliena jactura locupletetur, *cit.* Manz. in §. *Si ex aliena* *cit.* n. 14.

75. Nonò, Confuſio v.g. vinorum, maſſarum auri vel argenti, aliarumve materiarum liquidarum aut liquefactarum, ad duos dominos ſpectantium: quæ, ſi utriuſque voluntate, aut caſu fortuito confuſæ ſunt, corpus, quod ex earum confuſione fit, & ejuſdem cum rebus confuſis ſpeciei eſt, ſi res confuſæ à ſe invicem ſeparari nequeant, communes ſunt utriuſque, §. *Si duorum* 27. *Inſtit. ibid.* & l. *Aded* *cit.* §. 9. Cuius ſive utriuſque etiam manet, ſi res ſpeciei diverſæ, v.g. aurum & argentum, vinum & mel utriuſque conſenſu aut caſu confundantur, & ſpecificatio ſeu novæ ſpeciei conſtitutio fiat, §. *Si duorum* *cit.* & l. *Aded* *cit.* §. 8. Si autem unius ſolius voluntate confuſio fiat, locus eſt diſtinctioni inter bonam & malam fidem; ſi enim fide bonâ & ſine ſpecificatione confuſæ ſint, confuſione conſtitutum corpus etiam commune eſt: malâ autem fide confuſarum rerum tota maſſa laſo cedere videtur, arg. l. *Cæ*

l. Cuius per errorem 43. ff. de R. J. Robert. König ad hanc Rubr. n. 102.

76. Decimò, Permixtio, quâ duo corpora solida, quæ etiam post mixtionem discreta manent, suamque speciem singula retinent, vg. duorum frumentum inter se miscetur. Quod, si voluntate utriusque domini fiat, acervus est communis. §. *Quod si 28. Inst. de Rev. divis.* Si voluntate unius aut casu fiat, quilibet retinet dominium suæ partis frumenti, cum alterius frumento permixti; ut quantitatem vg. Scapham sui frumenti optimi cum alterius frumento deteriore permixti vindicare, atque insuper damni, quod ex permixtione cum alterius frumento patitur, refarcitionem petere possit, *l. Idem 5. pr. ff. de R. V. cit. Manz. in §. cit. n. 5. & Haunold. n. 116.*

Excipiendæ tamen sunt pecuniæ: quæ, si unius voluntate ita misceantur, ut discerni non possint, non communes, sed ejus fiunt, qui accepit, *l. Si alieni 78. ff. de Solut.* Quod de pecuniâ specialiter constitutum est propter quotidianum ejus usum in commerciis; ne scilicet aliquâ dominii incertitudine constituta, innumeris, præsertim mutui, emptionis, venditionis contractus fluctuarent, ut cum Argentoratensi Collegio advertit *cit. Haunold. n. 118.*

77. Undecimò, Intextura sive accessio aut adjunctio, quâ vg. alienus pannus vestimento, lecto fulcrum, statuæ manus aut pes, navis tabula, urceo ansa &c. per futuram, juncturam, suffulturam adjicitur; hoc enim si fiat, accessorium principali & pars toti, hoc est, id, quod adjicitur alteri, huic cedit; ut, qui istius, etiam illius dominus sit, si utiliter non possint separari. §. *Si tamen 26. Inst. ibid. & l. Sed si meus 26. §. 1. ff. de Acquir. rer. dom.* Et si rei retentæ vel aliter adjunctæ prior dominus actione in factum ejus æ-

stimationem petere: & si malâ fide in texta vel adjuncta est, intextentem tanquam furem convenire possit, §. *Si tamen cit. ubi cit. Harprecht à num. 7. & Manz. à num. 19.*

Duodecimò, Scriptio, vg. cum alienæ chartæ seu membranæ characteres etiam aurei inscribuntur; hi enim etiam chartæ & istius domino de Jure cedunt, *l. Quæ ratione 9. §. 1. V. Litera. ff. de Acquir. rer. dom. De Jure*, inquam; quia hodiernis moribus charta cedit scripturæ; quod ista ferè pretiosior sit; & cum in ea ultimæ voluntates, contractus, rerum inventaria, super maximi momenti controversiis lata sententiæ, Orationes, Poëmata, aliæque lucubrationes exarentur, charta aut membrana cum iis comparata vix ullius sit æstimationis, in §. *Litera cit. Harprecht n. 7. & Manz. à n. 4.*

Decimo tertio, Pictio sive picturæ: cui tabula cedit, §. *Si quis in aliena 34. Inst. ibid.* licet enim ædificium, planta, sata, scriptura &c. de Jure cedant solo, vel alteri subiecto, sine quo subsistere non possunt, tabula tamen cedit picturæ, ex mente Justiniani §. *cit. Gaii JCT. l. Quæ ratione cit. §. 2.* sententiam secutus; cum propter pretium picturæ: tum verò propter excellentiam artis; ridiculum enim Imperatori, nec immeritò videbatur, picturam Apellis aut Parrhasii in accessionem vilissimæ tabulæ cedere; cum aliàs à digniori id, quod minus dignum est, & vilius à pretiosiori ad se trahi soleat, & conveniat, arg. *l. In rem cit. §. 4. Harprecht. & Manz. in §. Si quis cit. n. 4.*

Quod si pretium tabulæ multum excederet æstimationem picturæ, hanc illi cedere nequaquam ridiculum foret, & cum Justiniani Imp. ratione ipsa ejus dispositio cessaret, ut in §. *Si quis in aliena cit. cum Schneidewino n. 3.* notat Manzius n. 11. ut ad eodè tali casu is, qui tabulæ est, picturæ

piſturæ quoque dominus efficiatur. Idem Juris eſt, ſi domus, paries, ſtatua fixa, aliæ res immobilis pingatur; quod & in his piſturæ ſubjectum cedere, non minus abſurdum ac ridiculum ſit, quàm in acceſſionem rudis & viliffimæ tabulæ cedere artiſicioſam piſturam Parthaſii vel Appellii.

80. Decimo quarto, Edificatio, §. *Cum in ſuo 29. & Ex diverſo 30. Inſtit. ibid.* quia, ſi domus, horreum, molendinum, vel aliud quidpiam ex aliena materiâ in noſtro, aut viciffim in alieno ſolo ex noſtra materiâ conſtruatur, ſoli, in quo conſtruitur, domino acquiritur, §§. *citr. & l. Aded cit. §. 10.* cum generaliter, ſicut acceſſorium principali, minus majori, totipars, ita, quod ſolo firmiter inædificatur & in eo ſtabilitur, ipſi cedat, *citr. Harprecht & Manz. in §. Cum in ſuo cit. n. 2.* Adverſus eum tamen, qui ex aliena materiâ in ſuo ſolo ædificavit, ſi id fecit bona fide, materiæ domino actio in factum ad æſtimationem & pretium materiæ datur; ne ædificans ex alieno cum domini jactura & abſque ejus voluntate locupletetur. Si autem id malâ fide fecit, ad materiæ pretium duplicatum; ac proinde, ſi ea conſtitit quinquaginta, ad centum reſtituenda eſt compellendus, §. *citr. V. Nec tamem;* quia quodammodo furtum fecit, *Harprecht & Manz. in §. cit. ille n. 11, iſte n. 23.*

Decimo quinto, Implantatio, §. *Si Titius 31. & Satio, §. Quæ ratione 32. Inſtit. de Rev. diviſ.* cum enim ipſa ædificia cedant ſubjecto ſolo, cui tantum incumbunt, multo magis iſti cedent plantæ, quæ in eo jam egerunt radices, & per has alimentum & incrementum ab eo accipiunt: uti etiam frumentum & cætera, quæ ex ſemine in terram jacto, in eâque mortuo reviviſcunt & multiplicata producuntur, *citr. Harprecht & Manz. in §§. cit. & Haunold, à n. 143.*

Decimoſexto, Perceptio fruſtuum 82. ex re aliena, bona fide poſſeſſa, perceptorum: qui poſſeſſori acquiruntur, §. *Si quis à non domino 35. Inſtit. de Rev. diviſ.* cum propter rei curam & culturam; tum propter bonam fidem, quæ facit; ut poſſeſſor penè dominus reputetur, *l. Bona 48. pr. ff. de Acquir. dom. ſaltem poſt perceptionem;* quia poſſidenti ferè non minùs, quàm ipſa veritas præſtat, *l. Bona fides 136. ff. de R. J. Harprecht in §. cit. n. 35. & Manz. n. 4.*

Decimoſeptimo, Traditio, ſi ſcilicet dominus rem ſuam, ejus domini transferendi animo, alteri tradat, & hic eam traditam apprehendat, §. *Per traditionem 4. Inſtit. de Rev. diviſ. Traditionibus* namque, vel potiùs rerum traditarum apprehenſionibus & Uſucapionibus rerum dominia transferuntur, *l. 40. C. de Pactis.*

Eandem proprietatem ſive dominium acquirendi modi, Civili Jure, prodi & ſanctionibus Eccleſiaſticis recepti ſunt Uſucapio ſive Præſcriptio & Aditio hæreditatis, *Harprecht in §. Singulorum cit. n. 12. & ſibi Manzius n. 8.* Quorum, uti & quaſi dominium, in Re & ad Rem temporalem quæcumque competentia jura acquirendi modorum explicationem aliquam in decurſu, accuratam autem ex inſtituto dabunt LL, Interpp. ac DD. Eorum, quibus Præſaturæ aliæque dignitates, beneficia, Officia & penſiones Eccleſiaſticæ, decimandi, eligendi, conferendique, Patronatûs ac Sepulturæ, cæteraque ſpiritualia hiſque annexa jura acquiruntur, vel amittuntur, ſuo quiſque loco ac ſede declarabitur.

ARTICULUS V. De Cauſis Poſſeſſionis & Proprietatis.

C c 3

SUMMA-